

Kadernota

ECONOMIE, CULTUUR EN

EVENTEMENTEN

mei 2021

Kadernota Economie, cultuur en evenementen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Waar staat Tilburg anno 2020?	4
2.1 Ontwikkeling brede welvaart	4
2.2 Cultuur	4
2.3 Economie	5
2.4 Evenementen	6
2.5 Binnenstad/Detailhandel/Horeca	7
3. Gevolgen van de coronacrisis	8
4. Ambities en opgaven	9
4.1 Ambities	9
4.2 Opgaven	10
5. Doelen en indicatoren	14
6. Financieel overzicht	18
Bijlage 1: Beleidsnota's	20

1. Inleiding

Economie, cultuur en evenementen vormen samen één van de vier velden binnen Vitale Stad. Met deze kadernota geven we voor dit veld het overkoepelende beeld van onze ambities, opgaven, doelstellingen en indicatoren.

Dat economie, cultuur en evenementen samen een beleidsveld vormen heeft een reden: ze vormen een belangrijk deel van het DNA van Tilburg en ze zijn de software voor de welvaart en het welzijn van de stad en haar inwoners. Ze verrijken elkaar door onderlinge verbindingen. Denk aan de functie van evenementen zoals de kermis voor de ondernemers in de binnenstad, en aan het toenemende belang van de creatieve industrie.

Zowel in 'Cultuur raakt ons; cultuurplan Tilburg 2021-2024' als in de verschillende economische beleidsnota's worden kansen aangestipt voor de versterking van de onderlinge verbindingen tussen economie, cultuur en evenementen. Er liggen bijvoorbeeld kansen voor het verbinden van de creatieve industrie met andere economische sectoren. Omdat in de kadernota's geen nieuw beleid wordt geformuleerd signaleren we dit als een nader (o.a. in uitvoeringsnota's) uit te werken aandachtspunt voor de komende periode.

Cultuur en evenementen spelen in verschillende kadernota's een rol, maar voor deze beleidsterreinen is dit de primaire kadernota. We gaan in deze nota in op de relatie van cultuur en evenementen met het economische domein. Natuurlijk verliezen we niet uit het oog dat kunst en cultuur intrinsieke waarde hebben en gaan over verbeeldingskracht, creativiteit, reflectie, sociale interactie, identiteit en ontplooiing.

De kadernota 'Economie, Cultuur en Evenementen' staat in verbinding met een aantal andere kadernota's. In samenhang met de kadernota 'Ruimte voor wonen, werken en mobiliteit' worden de contouren beschreven van de integrale aanpak naar een belevingsvolle binnenstad en een integrale aanpak voor onze werklocaties. Ook is deze kadernota complementair aan de nota's 'Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling' en 'Bieden van passende ondersteuning – Werk en inkomen', binnen Inclusieve Stad. Vooral waar het gaat om een flexibele en inclusieve arbeidsmarkt als belangrijke voorwaarde voor een sterke economie. De kadernota is ook complementair aan de nota's 'Klimaat' en 'Fysieke basiskwaliteit', binnen Duurzame Stad, voor het onderwerp circulaire economie.

De kadernota is de basis voor het gesprek met de raad over doelen en indicatoren in de begroting, zoals beoogd wordt met motie 44. De doelen en indicatoren worden vervolgens opgenomen in de programmabegroting. Over de voortgang wordt gerapporteerd via de P&C-cyclus.

Last but not least is het belangrijk te melden dat de aan deze kadernota ten grondslag liggende beleids- en uitvoeringsnota's zijn vastgesteld voor de coronacrisis. Deze crisis heeft een grote impact op de economie, de cultuur en de evenementen in Tilburg en leidde tot maatregelen en aanscherping van beleid. Deze recente beleidsontwikkeling is op hoofdlijnen in deze kadernota meegenomen.

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 beschrijven we waar Tilburg anno 2020 staat wat betreft de economie, cultuur, evenementen en de binnenstad. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 3 de gevolgen van de coronacrisis. De ambities voor de komende jaren en de opgaven die daaruit volgen worden in hoofdstuk 4 beschreven. Hoofdstuk 5 beschrijft de doelen die uit deze opgaven voortkomen en de indicatoren waarmee we in de komende jaren de voortgang op deze doelen willen meten. In hoofdstuk 6 geven we het financiële overzicht.

2. Waar staat Tilburg anno 2020?

Op het vlak van economie, cultuur en evenementen heeft Tilburg sinds de kredietcrisis op veel fronten een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Tilburgse cijfers lagen daardoor net voor de coronacrisis rond het Nederlandse gemiddelde. Of daar in ieder geval dichterbij, zoals in dit hoofdstuk wordt beschreven.

2.1 Ontwikkeling brede welvaart

Een belangrijk algemeen vertrekpunt van ons beleid op het gebied van economie, cultuur en evenementen is dat het bijdraagt aan het behoud en de toename van de brede welvaart. In de Strategische Meerjaren Agenda Hart van Brabant (SMA) is dit meetbaar gemaakt met behulp van een duurzaamheidsscore die door TELOS is ontwikkeld. Deze duurzaamheidsscore is de optelsom van ons sociaal-cultureel, ecologisch en economisch kapitaal. Zoals in de SMA is verwoord moet de ontwikkeling van deze kapitalen in balans zijn en niet ten koste gaan van de ontwikkelmogelijkheden van toekomstige generaties.

In de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten wordt jaarlijks de duurzaamheidsscore van alle 355 gemeenten gemeten. Tilburg stond in de Monitor van 2020 op de 256^e plaats. We hebben onze score in de afgelopen jaren gestaag verbeterd en klimmen omhoog in de ranglijst.

2.2 Cultuur

In Nederland voegt cultuur circa € 25,5 miljard toe aan de economie (3,7% van het BBP). Het zorgt met 300.000 banen voor 4,5% werkgelegenheid in ons land (CBS, 2019¹). Brabant volgt de landelijke trend met een stijgend aantal bedrijven in de creatieve industrie. Wat het aantal vestigingen betreft, is zowel de creatieve industrie als de sector kunsten en cultureel erfgoed in de afgelopen jaren in Brabant gegroeid. Tilburg kent ten opzichte van de provincie Brabant relatief veel banen in de creatieve industrie². Het percentage wordt in 2018 rond de 2.7%-3.9% geschat. Dat komt neer op ongeveer 3.241-4.682 banen.

Cultuur heeft een intrinsieke waarde. Cultuur raakt ons, kunst is onze manier van uitdrukken, contact maken, naar jezelf kijken, verder denken en confrontaties aangaan. Daarnaast heeft cultuur economische impact: het is van betekenis voor het vestigings- en leefklimaat van de stad. Bedrijven vestigen zich het liefst op een plek waar hun werknemers willen wonen. Interessante voorstellingen, concerten en festivals zorgen ervoor dat je goed voelt. De culturele basisvoorzieningen in de stad, zoals podia en musea, zijn de dragers hiervan. Theatergezelschappen, musici, beeldende kunstenaars, dansgezelschappen, dj's zijn de producenten, de makers van kunst en cultuur.

De podia en musea, trekken een breed en gevarieerd publiek aan, met ruim 2 miljoen bezoekers in 2019. Het Makersfonds, als 'snelloket' voor ondersteuning van kunst- en cultuurprojecten, honoreerde sinds zijn oprichting in 2017 meer dan 100 projecten. Het aantal ateliers, oefenruimtes en broedplaatsen voor creatief talent is toegenomen.

Sinds 2017 bestaat Erfgoed Tilburg. Het enthousiasme onder inwoners om met erfgoed van de stad uiting te geven aan hun liefde voor Tilburg, Berkel-Enschot, Udenhout en Biezenmortel kreeg hiermee een platform om te delen, te verbinden en samen te vertellen. De ruimtelijke component van erfgoed speelt zich, in samenwerking met andere organisaties, af in de ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling. Met Cupudo (Cultuur in het Publieke Domein) worden bewoners betrokken bij het realiseren van cultuur in de publieke ruimte. Cultuureducatie heeft via CiST (Cultuur in School Tilburg) een impuls gekregen. Verder vergroten culturele evenementen, kunstwerken als Sky Mirror en de iconische LocHal de aantrekkingskracht van de stad.

De inwoners van BrabantStad zien kunst & cultuur als belangrijke componenten voor samen leven. Het cultuuraanbod en de culturele infrastructuur in de provincie is bescheiden ten opzichte van het aantal

---

¹ Centraal Bureau Statistiek, *Satellietrekening cultuur en media 2015; de bijdrage van cultuur en media aan de Nederlandse economie*. Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2019.

² *Waarde van Cultuur 2020*; dit is inclusief de culturele sector

inwoners. Van het aanbod wordt wel intensief gebruik gemaakt. Er gebeurt veel: de *'Waarde van Cultuur; de staat van de culturele sector in Noord-Brabant'* (juni 2020) laat zien dat veel Brabanders cultuur bezoeken en dat Brabant met het aantal muziekfestivals voorop loopt.

Wat betreft de podiumkunsten komt Tilburg met toneel, klassiek en popmuziek respectievelijk op plaats 35, 25 en 6 in de Atlas van de Nederlandse Gemeenten (2020). Tilburg staat in de top 10 van grootste gemeenten in Nederland op de zevende plek. Dit geeft aan dat op een aantal onderwerpen ruimte is voor verdere verbetering.

Technologische ontwikkelingen hebben invloed op de sector, het aantal makers en creatieve uitingen neemt online sterk toe. Dat heeft ook invloed op het bereik: de sector globaliseert. Cultuur vermengt zich steeds meer met andere sectoren zoals zorg, onderwijs en het bedrijfsleven waar creativiteit en innovatie uit de sector van toegevoegde waarde is. Een steeds groter deel van de arbeid in de sector wordt daarbij via ZZP-constructies uitgevoerd.

2.3 Economie

Algemeen

Het aantal bedrijfsvestigingen in Tilburg groeide tussen 2015 en 2019 van 16.470 naar 19.320. Deze bedrijven zorgden in 2019 voor ruim 120.000 banen, een groei van meer dan 10% ten opzichte van 2015. De groei deed zich zowel voor in de industrie en de logistiek als in de stedelijke economie.

Daardoor nam de werkloosheid in deze periode af van 7,8% tot het landelijke gemiddelde van 4%.

Het bruto regionaal product per werknemer, een maat voor verdienvermogen en concurrentiekracht, lag in 2018³ nog net onder het landelijk gemiddelde, maar het verschil is sinds 2014 kleiner geworden. Wel blijft het besteedbaar inkomen per huishouden structureel lager dan het landelijke gemiddelde.

De belangrijkste trends: digitalisering en verduurzaming

Onze samenleving en economie bevinden zich in een proces van een steeds snellere digitale transformatie. Waardecreatie in onze economie gebeurt meer en meer op basis van data en technologieën als kunstmatige intelligentie en Internet of Things. Dit in combinatie met robotisering, nieuwe fabricagetechnieken en nieuwe vormen van distributie en dienstverlening. Het vermogen van onze ondernemers en onze beroepsbevolking om hierin mee te gaan is sterk bepalend voor hun toekomst.

Tilburg heeft in de afgelopen jaren een goede uitgangspositie gebouwd om de sprong naar een digitale economie te kunnen maken en op het gebied van de 'mens en maatschappij'-kant van innovatie en digitalisering in Nederland, voorop te lopen. Met een sterke kennisbasis op dit gebied heeft Tilburg immers een waardevolle en noodzakelijke aanvulling op de, in Nederland sterk aanwezige, technologische kant. Er zijn in de afgelopen jaren in onze stad innovatie hotspots ontstaan waar kennisinstellingen en bedrijfsleven elkaar steeds beter vinden, zoals de Spoorzone en de universiteitscampus. Hier ontwikkelen we initiatieven, zoals MindLabs, die belangrijke 'katalysators' worden voor de digitale economie en voor de toename van het aantal kennisintensieve en creatieve starters. Het aantal leden en partners van onze innovatie communities zien we de laatste jaren groeien.

Een tweede trend die doorwerkt in onze economie is verduurzaming. Als gevolg van de toenemende druk op ons leefklimaat en de schaarste aan grondstoffen zijn we als maatschappij genooddakt om duurzamer te leven, werken en ondernemen. Dit biedt ook kansen voor een nieuwe circulaire economie.

In de afgelopen jaren zien we een groeiende bewustwording met betrekking tot de circulaire economie. We zitten echter nog in de opbouwfase. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) Nederland heeft in

---

³ Update naar cijfers over 2019 zodra deze beschikbaar zijn.

2020 voor het eerst de Nieuwe Economie Index (NEx)⁴ gepubliceerd. De NEx geeft het percentage aan van de Nederlandse economie dat circulair, klimaatneutraal en inclusief is. Een NEx van 12,1% voor circulaire economie geeft aan dat er een begin is gemaakt. Dat Nederland het gemiddeld beter doet dan de rest van de Wereld (8,1%)⁵ en tot de top van Europa behoort. Maar dat er ook nog veel gedaan moet worden. Er is geen berekening van de NEx op lokaal niveau, maar de ervaringen in het veld wijzen erop dat de uitgangspositie van Tilburg vergelijkbaar is.

Werklocaties

De diversiteit, kwaliteit en multimodale bereikbaarheid van werklocaties in Tilburg maken dat Tilburg een aantrekkelijke vestigingsplaats is voor bedrijven. In 2018 gaven de Tilburgse ondernemers een 7,2 als rapportcijfer voor het algemene vestigingsklimaat. Hun eigen bedrijfslocatie kreeg een 7,7⁶.

Tilburg is met ruim 1100 bruto hectare aan bedrijventerrein koploper van de Brabantse steden. Voor onze bedrijventerreinen geldt dat de in 1998 geplande terreinen vrijwel volledig zijn ingevuld. De logistieke sector is voor bedrijventerreinen in toenemende mate een ruimtevrager geweest, mede door de belangrijke functie die Tilburg en Waalwijk vervullen met hun werklocaties en de ligging op de goederencorridor Rotterdam - Tilburg - Duitsland.

Tot 2030 kunnen de grotere ruimtevragers (> 5 hectare) nog voldoende worden gefaciliteerd door middel van de ontwikkeling van Wijkevoort. Voor de ruimtevragers tussen de 2-5 hectare zal er naar verwachting tussen de 15-20 hectare ruimtetekort ontstaan, ook als een deel daarvan op Wijkevoort kan landen.

Flexibele arbeidsmarkt

Er zijn toenemende spanningen op de arbeidsmarkt. Die verandert zo snel dat het onderwijs, maar ook de werkende beroepsbevolking moeite hebben om het tempo bij te houden.

Door ontwikkelingen in demografie, technologie en gevraagde kennis en competenties wordt het voor werkgevers steeds moeilijker om vacatures te vervullen, vooral op niveau mbo 4 en hoger. Dit vormt een rem op de economische ontwikkeling.

Voor de economie van de toekomst speelt ook de mate waarin Tilburg in staat is om hoger opgeleiden (vanaf mbo-niveau 3-4) te verleiden zich hier te vestigen, of hier te blijven nadat ze zijn afgestudeerd aan een van de Tilburgse onderwijsinstellingen. Brain gain versterken en brain drain voorkomen is hierbij de opgave. Waar Tilburg lange tijd last leek te hebben van het achterhaalde imago van verouderde industriestad slaagt de stad er steeds beter in om zichzelf als dynamische en vernieuwende stad op de kaart te zetten. Een stad die het experiment niet schuwt en een rijk aanbod aan evenementen en cultuur heeft.

2.4 Evenementen

Tilburg kent een breed en divers palet aan evenementen en de beste kermis van de Benelux. De kermis wordt positief gewaardeerd door inwoners en bezoekers van de stad en levert een aanzienlijke bijdrage aan de stedelijke economie. Net als cultuur zijn evenementen van belang voor het vestigingsklimaat. Ze zorgen voor levendigheid, saamhorigheid en economische spin-off. Evenementen zorgen naast een economische impuls ook voor geluk, talentontwikkeling, innovatie en binding tussen bewoners⁷.

Het aantal evenementen groeit en ze trekken veel bezoekers. Binnen de evenementenbranche is een specialisatie en professionalisering gaande. De evenementen specialiseren zich vaak op één doelgroep. Cultuur

---

⁴ Nieuwe Economie Index, MVO Nederland, 2020

⁵ World Economic Forum, Davos, 2020

⁶ Bron: Tilburgse ondernemersenquête

⁷ Zie de Beleidsnota Evenementenbeleid Tilburg 2019-2022

binnen evenementen speelt een steeds grotere rol, denk daarbij bijvoorbeeld aan Circolo en Kaapstad. We onderzoeken of het MOB-complex zich kan ontwikkelen tot permanente evenementenlocatie.

Een aandachtspunt voor de komende jaren is dat Tilburg, naast de kermis, geen terugkerend groot evenement met landelijke uitstraling heeft. Dat kan een geheel nieuw evenement zijn, maar wij kijken hierbij ook naar de potentie van bestaande evenementen.

Voor de kermis is er een verbreding van de doelgroep gaande door middel van een flankerend programma (cultuur en horeca) als aanvulling op de kermis zelf en op de attracties. We zien steeds vaker evenementen waarin ook onderdelen van de kermis zitten (bijv. reuzenrad, draaimolen). Bij de kermis zien we dat andersom ook.

2.5 Binnenstad/Detailhandel/Horeca

In de binnenstad komen de drie pijlers van deze kadernota samen; hier zijn veel culturele instellingen gevestigd, vinden de meeste evenementen plaats, zetelt een deel van de kennisintensieve dienstverlening en vindt het bezoek aan de horeca en detailhandel plaats. Al deze activiteiten versterken elkaar; hier is 1+1=3.

Van oudsher leunt de binnenstad van Tilburg economisch sterk op de detailhandel en de horeca. Uit een onderzoek uit 2019 blijkt dat de detailhandel er relatief goed voor staat, ondanks de turbulente markt. Tilburg kent een relatief beperkt aanbod (non-food) detailhandel ten opzichte van andere steden. Dit is een pré in de huidige marktomstandigheden, waarin de behoefte aan detailhandelsmetrage afneemt. De Tilburgse horecasector kende een gezonde dynamiek en is innovatief.

De detailhandel en de horeca worden hard geraakt door de coronacrisis. De crisis laat zien dat met name in de detailhandel verdere digitalisering noodzakelijk is. Ondernemingen die hier de laatste jaren in hebben geïnvesteerd zijn nu koplopers.

Voor de toekomst zijn er uitdagingen: de behoefte aan fysieke detailhandel neemt af, de ontwikkeling van de horeca is vanwege de coronacrisis moeilijk te voorspellen. De behoefte aan metrage neemt af door o.a. online winkelen. De sector maakt momenteel een turbulente ontwikkeling door als gevolg van digitalisering en internationalisering. Specialisatie, branchevermenging (met detailhandel/cultuur) en de inzet op beleving in de horeca zetten door. Tegelijkertijd neemt de interesse om te wonen en te werken in de stad toe. Met name bedrijven in de kennisintensieve dienstverlening vestigen zich bij voorkeur in of nabij de binnenstad. Op loopafstand van voorzieningen, zoals winkels, horeca en de culturele instellingen. De combinatie tussen al deze activiteiten wordt steeds belangrijker. Ook zoeken deze bedrijven de nabijheid van aanverwante bedrijven. Dit bevordert de uitwisseling van kennis en kunde, die belangrijk voor ze is.

De Tilburgse binnenstad ontwikkelt zich daarbij steeds meer van 'place to buy' naar 'place to be', mede door aanzienlijke investeringen in de Spoorzone, het kernwinkelgebied, de Piushaven en de culturele organisaties en locaties (o.a. 013, LocHal, Theaters Tilburg).

Wisselwerking tussen de culturele instellingen en de horeca zorgt voor meer (economische) dynamiek en trekt extra bezoekers naar de stad. De investeringen hebben effect op de gehele binnenstad, waar de afgelopen jaren door allerlei partijen is vernieuwd en verbouwd. De visie op de binnenstad die is geschetst in 'Tilburg Next, de binnenstad van de 21ste eeuw', is nog steeds actueel en zorgt voor een gezamenlijke stip op de horizon.

Het merendeel van de wijkwinkelcentra is het afgelopen decennium ook vernieuwd, de Westermarkt uitgezonderd. Samen met onze partners (Citymarketing, BMT) weten we de vernieuwing in onze stad ook steeds beter uit te dragen.

3. Gevolgen van de coronacrisis

De beschrijving van de uitgangssituatie voor het veld economie, cultuur en evenementen in hoofdstuk 2 is gebaseerd op beleidsnota's en gegevens die dateren van voor deze crisis. Inmiddels laten recente cijfers zien dat de coronacrisis leidt tot een krimp van de economie en tot grote gevolgen voor de cultuur- en evenementensector. Er zijn ook sectoren, zoals de e-commerce, die het juist dankzij de crisis erg goed doen.

We zitten nog midden in de coronacrisis en de middellange en langere termijnperspectieven kunnen nog veranderen. De ontwikkelingen en (nieuwe) maatregelen waarmee we de gevolgen van de crisis aanpakken staan beschreven in - en kunnen worden gevolgd via - de Monitor Tilburg onder Corona. In dit hoofdstuk beschrijven we verder de actuele situatie.

De economische groeiprognozes voor 2021 zijn vooralsnog niet ongunstig, maar de productiviteitsgroei zal langdurig lager zijn. Onder meer door verminderde innovatie en investeringen. Ook zal de werkloosheid, na een sterke stijging, pas na ongeveer vijf jaar weer zijn teruggekeerd naar een structureel niveau. Het is nu nog moeilijk te voorzien op welke wijze en in welk tempo de detailhandel en horeca, een van de zwaarst getroffen sectoren, zullen herstellen.

Landelijk, regionaal en lokaal zijn diverse maatregelen genomen om de negatieve effecten van de coronacrisis te dempen. De crisis biedt op onderdelen ook kansen voor de versterking van onze economie. Daarom heeft de raad in 2020 besloten om het reeds ingezette beleid ter versnelling van de 'next economy', gericht op digitalisering, verduurzaming en talentontwikkeling te versterken, gericht op de weerbaarheid en wendbaarheid van de Tilburgse economie. Dit leidt tot extra inzet op de ontwikkeling van een innovatiedistrict in Tilburg (zie ook pagina 13), de digitalisering van de maakindustrie en logistiek via proeftuinen en coaching van bedrijven, de versnelling van circulariteit als economische kans, een extra impuls voor de (digitalisering en herstructurering van) de stedelijke economie en van talentontwikkeling. Deze intensiveringen zijn meegenomen in de opgaven die in hoofdstuk 4 zijn beschreven.

Ook het behalen van de beoogde doelen van het evenementen- en kermisbeleid is door corona voor 2020 onmogelijk en staat voor 2021 onder druk. Er zullen scenario's met de organisatoren worden opgesteld om met innovatieve vormen zoveel mogelijk evenementen voor de evenementenkalender in de loop van 2021 doorgang te laten vinden. Met de nadruk op kleinere evenementen en evenementen met meer spreiding.

Voor vrijwel alle cultuurinstellingen (van theaters tot musea en podia tot cultuur-educatieve instellingen) resulteren de coronamaatregelen in een zeer beperkt of geen publieksbereik. De cultuur zit 'op slot', zeker na de afkondiging van de verdergaande lockdown begin 2021. Mede daardoor is een rendabele bedrijfsvoering vrijwel onmogelijk. In 2021 zullen we bepalen wat na corona nodig is om de basisinfrastructuur voor cultuur overeind te houden, verder te versterken en te ontwikkelen.

4. Ambities en opgaven

Tilburg heeft in de afgelopen jaren flinke slagen gemaakt wat betreft de versterking van economie en cultuur. We moeten deze positieve ontwikkeling voortzetten en daarom onze economische en culturele basis op orde houden en waar nodig doorontwikkelen. Dit vraagt om een gerichte wederopbouw aanpak na corona.

4.1 Ambities

Een stevige en vitale basis

Om in Tilburg gezond en gelukkig te leven moet onze werk- en leefomgeving vitaal en aantrekkelijk blijven. Een stevige en vitale economische basis blijft daarvoor een essentiële voorwaarde. Onze economie moet op basis van ondernemerschap en innovatie tijden van economische tegenspoed het hoofd kunnen bieden en kunnen inspelen op de ontwikkelingen en nieuwe kansen die zich voordoen. Dit leidt niet alleen tot inkomenszekerheid voor de Tilburgers, maar ook tot actieve deelname aan onze maatschappij en tot het ontwikkelen en benutten van ieders talenten⁸

Onze economische topstrategie: Verzilveren kansen next economy

Voor een vitaal Tilburg en een vitale regio werken we daarom aan een slimme en circulaire economie die op volle toeren draait en die weerbaar en wendbaar is naar de toekomst. Een economie waarin iedere Tilburger zijn/haar talent kan ontplooien, met werk dat bij hem/haar past.

De kansen die de nieuwe digitale en circulaire economie biedt worden in Tilburg en de regio verzilverd met een focus op de 'mens en maatschappij'-kant van innovatie ende digitale economie.

Cultuur draagt naast haar intrinsieke waarde samen met evenementen bij aan een dynamisch en inspirerend ondernemings- en vestigingsklimaat

Cultuur en evenementen zijn belangrijke onderdelen van het Tilburgse ondernemings- en vestigingsklimaat. Een levendig en inspirerend leefklimaat zorgt voor een boeiende stadsdynamiek en biedt de nodige brandstof voor innovatie, moderne ambachtelijkheid en de creatieve industrie. Het bevordert bovendien de Tilburgse aantrekkingskracht voor talent en voor innovatieve bedrijven om in onze stad te blijven of er zich te vestigen. We streven in Tilburg daarom naar een divers en kwalitatief hoogwaardig aanbod van – deels landelijk toonaangevende – evenementen, zoals Roadburn en de kermis, en naar een bruisende (binnen)stad. We hebben bovendien de ambitie om ons in Nederland te onderscheiden als innovatieve cultuur- en makerstad met een grote diversiteit aan makers, culturele broedplaatsen, podia en festivals. Een stad waar economie en cultuur elkaar versterken.

Bijdragen aan brede welvaart

Een overkoepelende ambitie (die overigens verder rijkt dan alleen het veld Economie, Cultuur en Evenementen) is een evenwichtige ontwikkeling in Tilburg van ons economische, sociaal-culturele en ecologische kapitaal (brede welvaart), zoals die tot uiting komt in onze duurzaamheidsscore. We streven in de komende jaren een verbetering na van deze score en een top 100 positie op de ranglijst van Nederlandse gemeenten. Daar dragen we met ons economische-, cultuur- en evenementenbeleid substantieel aan bij.

---

⁸ Zie de kadernota persoonlijke ontwikkeling.

4.2 Opgaven

Cultuur

- We versterken de culturele basisinfrastructuur. In *Cultuur raakt ons; cultuurplan Tilburg 2021-2024* richten wij ons op twee pijlers voor de komende jaren: 1) koers houden in een veranderde wereld en cultuur en 2) Cultuur in verbinding.
- Onze basisvoorzieningen cultuur vormen het 'culturele hoofdwegennet' van onze stad; kunstenaarsinitiatieven krijgen ondersteuning om kunst en cultuur te produceren, te ontwikkelen en presenteren. Daarnaast zetten we in op amateurkunst, cultuureducatie en de bibliotheken als belangrijke huiskamers van de stad.
- We zijn de stad van en voor makers. Daarom nemen we het Makersfonds structureel op in het cultuurbeleid en stimuleren we de ontwikkeling van fysieke ruimtes voor makers; denk hierbij aan ateliers, oefenruimtes en broedplaatsen.
- We versterken de verbinding met het sociale domein, de verbinding tussen cultuur en economie in economische en culturele broedplaatsen en gaan in op de rol van cultuur bij stedelijke opgaven. We betrekken Tilburgse bedrijven waar mogelijk bij deze verbindingen en opgaven.
- We zetten in op de ontwikkeling van cultuur als een van de dragers in gebiedsontwikkelingen. Specifiek gaat het om het Museumkwartier, Mommerskwartier, Stadsforum en de Reeshof. Denk hierbij aan de verdere positionering van initiatieven zoals het TextielLab (onderdeel TextielMuseum) en de Wolkat (Mommerskwartier). De versterking van cultuur in de Reeshof en de rol van het 'kunstencluster' bij de ontwikkeling van het Stadsforum.
- De bijdrage van cultuur aan een creatieve economie blijkt uit de verwevenheid met andere sectoren: kunstenaars die in opdracht werken, makers die betrokken zijn bij conceptontwikkeling binnen bedrijven en de waardevermeerdering van vastgoed doordat er culturele voorzieningen zijn.
- Naast de verbinding met economie werken we aan cultuur met sociale impact. (o.a. de PACT-aanpak en Art&Health).

Doorontwikkeling next economy

Voor een robuuste en toekomstbestendige economie is een weerbare en wendbare economische structuur van groot belang. Daarmee wordt ook het fundament gelegd voor economisch onzekere tijden. Er liggen kansen voor versnelde digitalisering, verduurzaming en het slimmer maken van onze economie en het bevorderen van een flexibel reagerende arbeidsmarkt.

Voor deze structuurversterking werken we grens-ontkennend: het speelveld is lokaal, regionaal en bovenregionaal. We smeden netwerken op de relevante schaalniveaus.

- Ondernemers worden in deze transitie geholpen via de smart industry, smart logistics, smart services en circulaire programma's en proeftuinen van Midpoint Brabant.
- We bevorderen de digitalisering en dataficering van het innovatieve MKB. Daarom werken we in de komende jaren samen met Midpoint Brabant aan de uitrol van het regionale Smart MKB programma. De doelen zijn: 1) bestaande mkb-sectoren in de regio Midden-Brabant meer datagedreven maken, 2) een nieuwe sector van digitale toeleveranciers ontwikkelen en 3) een voorwaardenscheppend ecosysteem creëren.
- Als elementen van dit ecosysteem versnellen we de doorontwikkeling en het bereik van proeftuinen en innovatiehubs, waar bedrijven samen met kennisinstellingen innovatieve producten kunnen ontwikkelen, testen en opschalen. Het gaat om de 'smart industry' en 'smart logistics' hubs Dali, Campione, de Cyber Physical Factory en de Virtual & Augmented Reality proeftuin voor de logistiek. Ook stimuleren we de digitalisering van de detailhandel.
- We verbinden de innovatiekracht van het bedrijfsleven maximaal met de relevante maatschappelijke opgaven, denk aan klimaatadaptatie, de energietransitie en de vernieuwing van de zorg.
- In de Spoorzone ontwikkelen we initiatieven zoals MindLabs ('van startup naar scaleup'), de Startup Kitchen, de Data Sciencehub in Plan T en de Young Professional Campus als belangrijke 'katalysatoren' voor

de nieuwe digitale economie. We trekken , samen met onze partners in de Spoorzone, aan meer kennisintensieve, datagedreven bedrijven door de implementatie van het 'Acquisitieplan Spoorzone'.

- We versterken de verbindingen met de bredere Brabantse kennis-as, in het bijzonder de verbindingen met Breda. We willen de agglomeratie Tilburg-Breda in de komende jaren op de kaart zetten als 'testbed voor urban and social innovation': het ontwikkelen, testen en opschalen van innovaties op het snijvlak van mens en technologie op het gebied van wonen, werken en mobiliteit.

Om de transitie naar een nieuwe circulaire economie te versnellen ontwikkelen we een strategie waarin elementen uit het economische domein van Tilburg Circulair, Midpoint Brabant Circulair en de Uitvoeringsnota Versnelling Next Economy worden geïntegreerd en die het 'leren door te doen' aanvult met het versterken van circulair ondernemen. De aanpak van 'circulariteit als economische kans' zal bestaan uit de volgende onderdelen die nog verder worden uitgewerkt:

- Stimuleren van initiatieven van individuele ondernemers en ontwikkelingen als Up-New die als enabler kunnen fungeren voor de transitie van de bestaande economie naar een circulaire economie of die tot nieuwe bedrijvigheid leiden.
- Een gebiedsgerichte aanpak (circulair Vossenbergh, herstructurering Loven, ontwikkeling Wijkevoort) combineren met sector gerichte trajecten (retourlogistiek, circulaire maakindustrie, vergroening chemische industrie) om zo een versnelling te realiseren.
- Samenwerking zoeken/versterken met, bij voorkeur Brabantse, gerenommeerde topinstituten om (maatschappelijke) vraagstukken die ontstaan uit hiervoor benoemde aanpakken aan voor te leggen en om antwoorden middels fieldlabs in de praktijk te testen.

Er worden Human Capital Agenda's ontwikkeld voor sectoren en voor sectoroverstijgende thema's zoals circulaire economie, waarin wordt ingespeeld op de specifieke behoefte aan arbeidskrachten die bedrijven de komende jaren hebben en op hoe deze behoefte verandert. Op basis daarvan kijken we met alle partners naar welke investeringen gezamenlijk nodig zijn om mismatch op de arbeidsmarkt te voorkomen en de juiste talenten, met de juiste kwalificaties in de juiste omvang tijdig voor inzet bij bedrijven klaar te hebben. Zie hiervoor ook de Kadernota Persoonlijke Ontwikkeling.

Mede op basis van de verkenning naar de Brabantse Talentontwikkeling 'Connecting en staying connected', ontwikkelen we in 2021 een regionale agenda die hoogopgeleid talent beter bindt aan en behoudt voor het regionale bedrijfsleven. In de komende jaren rollen we deze agenda uit. Tijdens de studie zijn meer mogelijkheden nodig om maatschappelijke en economische vraagstukken in de regio op te pakken. Bovendien zetten we in op een betere match van onze studenten met baanopeningen in de regio. Met name de verbinding met het Midden- en Kleinbedrijf en de uitdagingen in de economische ontwikkeling die daar spelen, staan centraal. We zorgen daarin voor een goede verbinding met de Doe Agenda MBO (zie ook de kadernota persoonlijke ontwikkeling), zodat er sprake is van doorlopende leerlijnen. De lange termijn samenwerkingsagenda's met de hoger onderwijsinstellingen zijn ook belangrijk. Deze hebben tot doel op basis van gelijkwaardigheid kennis en onderzoek beter te benutten en in te zetten om beleid en uitvoering verder te optimaliseren. En tevens om door middel van (urban) living labs in de stad meer stage- en afstudeerplekken beschikbaar te maken en onderzoeksfaciliteiten (aan de hoger onderwijsinstellingen) te bieden. In de eerste helft van 2021 wordt een nieuwe beleidsnota Hoger Onderwijs en Studenten Tilburg (HOST) ontwikkeld.

Versterking van onze economische basis

Naast de next economy slag versterken we in de komende jaren onze brede economische basis:

- We zorgen, onder andere via de inzet van Station88/Midpoint/Braventure/Ondernemersadvies/Werkgeversservicepunt Midden Brabant, voor een adequate informatievoorziening aan en ondersteuning van bestaande en startende MKB-bedrijven in Tilburg en de regio, inclusief ondernemers in de culturele sector. We bevorderen de brede doorwerking van digitalisering, verduurzaming en talentontwikkeling in het bedrijfsleven en zorgen ervoor dat het aantal kennisintensieve starters toeneemt.

- Om bedrijven te helpen om wendbaar uit de coronacrisis te komen voert Midpoint Brabant met steun van de gemeente een 'rebuild & accelerate' aanpak uit om bedrijven te helpen hun businessmodel te vernieuwen.
- We zetten Station88 tevens in om ondernemerschap in het hoger onderwijs te bevorderen, onder andere door student-ondernemers volop en volwaardig mee te laten doen in de programma's. Ook zullen we de samenwerking met de centra voor ondernemerschap van het hoger onderwijs verder stimuleren.
- We zorgen voor voldoende ruimte voor bedrijven van verschillende grootte en voor een goede kwaliteit en bereikbaarheid van onze werklocaties. De uitwerking hiervan staat in de Kadernota 'Ruimte voor wonen, werken en mobiliteit'.
- Samen met de provincie en de regio brengen we herstructureringslocaties in kaart. Complementair aan het herstructureren van bestaande terreinen ontwikkelen we Wijkevoort als duurzaam en innovatief werk- en leerlandschap. Voor de binnenwijkse bedrijventerreinen implementeren we een plan van aanpak, gericht op de verbetering van de openbare ruimte en een integrale aanpak van klimaatbestendigheid, duurzame energie, circulariteit, verkeer en veiligheid, op grond van een vitaliteitsscan. Ook stellen we een energie-agenda voor onze werklocaties op, met aandacht voor het faciliteren en inspireren van bedrijven om energie te besparen en duurzaam op te wekken.

Evenementen

- We bevorderen een gevarieerd pallet aan evenementen op het gebied van cultuur, sport en entertainment. We streven ernaar dat inwoners tevreden blijven over het aanbod en dat evenementen goed verankerd zijn in onze stad. Hierbij letten we ook op de spreiding van de evenementen over de gehele gemeente (dorp en stad).
- We sturen aan op een vernieuwd aanbod van kwalitatief hoogwaardige evenementen, een aanvulling op wat er al is. Niet 'meer van hetzelfde' maar ruimte voor origineel nieuw talent dat past bij de stad en dat toegevoegde waarde heeft voor zowel de inwoners en bezoekers van onze stad als voor de kwaliteit van ons vestigingsklimaat.
- We investeren in één of twee potentieel iconische en meer cultureel geladen evenementen die de sterke kanten van de stad uitlichten en veel bezoekers trekken, zowel uit de stad als daarbuiten.
- De kermis wordt door ons doorontwikkeld met activiteiten voor een nog bredere doelgroep, passend bij het concept.
- We betrekken de ondernemers in de binnenstad meer bij de kermis.
- We verduurzamen de kermis, en de kermis is toegankelijk voor iedereen.

Binnenstad

- We continueren de investeringen in de binnenstad. Hiermee houden we de binnenstad aantrekkelijk voor (recreatieve) detailhandel, en maken de binnenstad aantrekkelijker voor nieuwe bedrijvigheid (o.a. kennisintensieve dienstverleners die bijdragen aan de 'next economy').
- We creëren een compacter winkelgebied, waar ruimte is voor een modern winkelaanbod en we geven -gepaste- ruimte aan nieuwe horeca-initiatieven. We concentreren en vernieuwen de detailhandel binnen de huidige structuur. De economie in de binnenstad wordt minder afhankelijk van de, van oudsher sterke winkelfunctie. De -next economy, -wooneconomie- en culturele sector gaan een grotere rol spelen. Hier speelt de autoluwere binnenstad en de ontwikkeling van het Stadsforum een belangrijke rol.

Innovatiedistrict

- We bouwen binnen de stad aan een dynamisch ecosysteem dat innovatie stimuleert. We gebruiken daarvoor het concept innovatiedistrict, een label voor een binnenstedelijk gelegen en goed bereikbaar gebied met een mix van innovatieve bedrijvigheid, kennisinstellingen, labs en andere faciliteiten en voorzieningen. Onder de noemer innovatiedistrict gaat een heel systeem schuil van economische, fysieke

en netwerk-kenmerken. Fysiek concentreert deze dynamiek zich op de kennis-as die loopt van de Universiteitscampus, via het Kenniskwartier en de Spoorzone naar het Interpolis gebouw.

- De ontwikkelingen in de Spoorzone en het Kenniskwartier en de creatieve industrie in het Veemarktkwartier en het Museumkwartier verbinden we via de stedelijke kennis-as. We versterken ook de verbindingen tussen de kennis- en onderwijsinstellingen en de stad.

5. Doelen en indicatoren

Bij het streven naar een Vitale Stad, met een zo aantrekkelijk mogelijk werk- en leefomgeving zoals verwoord in de ambities, onderscheiden wij op basis van de geschetste situatie en opgaven voor het veld 'Economie, Cultuur en Evenementen' de in dit hoofdstuk beschreven doelen en indicatoren.

Overkoepelende doelstelling: economie, cultuur en evenementen dragen bij aan de brede welvaart in Tilburg

Doel: Tilburg versterkt haar economisch, sociaal-cultureel en ecologisch kapitaal in een goede balans met elkaar.

- ✓ Indicator: duurzaamheidsscore van Tilburg in de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten.
- Streefwaarde: jaarlijkse stijging op de ranglijst van alle gemeenten.

Hoofddoelstelling 1: We realiseren de economie van de toekomst

1.1 De wendbaarheid en weerbaarheid van de Tilburgse economie nemen toe:

- We bevorderen digitalisering, met bijzondere aandacht voor het midden- en kleinbedrijf, en het aandeel bedrijven in de next economy, inclusief de creatieve industrie;
- We zetten in op verduurzaming en het ontstaan van de circulaire economie, waarbij proactief wordt ingezet op de sleutelsectoren circulaire bouw en infrastructuur, biomassa en voedsel, maakindustrie en textiel en circulaire logistiek;
- We ontwikkelen en behouden hoogopgeleid talent (vanaf mbo-niveau 3-4);

Indicatoren:

- ✓ Toegevoegde waarde per baan
  - Streefwaarde: groei t.o.v. jaar ervoor
- ✓ Aandeel bedrijven dat investeert in digitalisering in geld en/of personeel
  - Streefwaarde: groei t.o.v. jaar ervoor
- ✓ Aandeel bedrijven dat investeert in verduurzaming in geld en/of personeel
  - Streefwaarde: groei t.o.v. jaar ervoor
- ✓ Datamaturiteit van MKB bedrijven
  - Streefwaarde: groei t.o.v. jaar ervoor
- ✓ Banen in smart services
  - Streefwaarde: groei t.o.v. jaar ervoor
- ✓ Beroepsniveau vacatures
  - Streefwaarde: groei middelbaar en hoog t.o.v. jaar ervoor

N.B.: indicatoren m.b.t. de circulaire economie worden in 2021 verder uitgewerkt.

Hoofddoelstelling 2: We bestendigen en versterken onze economische en culturele basis

2.1 De werkgelegenheidsontwikkeling in Tilburg is in balans met de ontwikkeling van de beroepsbevolking.

Kengetallen:

- ✓ Ontwikkeling aantal banen en vestigingen
  - Streefwaarde: groei t.o.v. het jaar ervoor

Indicatoren:

- ✓ Verhouding tussen het aantal banen in Tilburg en de omvang van de beroepsbevolking
  - Streefwaarde: ontwikkeling aantallen gaat gelijk op
- ✓ Ontwikkeling van arbeidsparticipatie op vmbo, mbo, hbo en wo-niveau.
  - Streefwaarde: percentages minimaal op het landelijke gemiddelde.

2.2 Bedrijven vinden in de stad de ruimte en de ondersteuning om zich toekomstbestendig te ontwikkelen:

- Voldoende ruimte voor bedrijven van verschillende grootte
- Goede kwaliteit en bereikbaarheid van werklocaties.

Indicatoren:

- ✓ Rapportcijfer in het bedrijvenpanel voor het vestigingsklimaat in Tilburg (algemeen en eigen bedrijventerrein)
  - Streefwaarde: minimaal niveau 2019.
- ✓ Gevestigde bedrijven bevelen Tilburg als vestigingsplaats aan (net promotor score)
  - Streefwaarde: score 35-40 in 2022
- ✓ Arbeidsplaatsen per vierkante meter in Tilburg ten opzichte van andere Brabantse steden.
  - Streefwaarde: een plek in de top 3 van Brabantse steden.
- ✓ Aanbod-opname ratio bedrijventerreinen
  - Streefwaarde: 1,5

Zie de kadernota 'ruimte voor wonen, werken en mobiliteit' voor de inhoudelijke toelichting van deze indicatoren.

2.3 Goede kwaliteit en bereik van ondernemersdienstverlening (lokaal en regionaal), ook voor ondernemers in de culturele sector.

Indicatoren:

- ✓ Bereik ondernemersadvisering (aantallen ondersteunde bestaande en startende MKB-bedrijven)
- ✓ Klantwaardering ondernemersadvisering (net promotor score⁹)

2.4 We houden koers met onze culturele basisvoorzieningen en de impulsen die we de afgelopen jaren hebben gegeven aan cultuur (Makersfonds, cultuureducatie, samenwerking Brabantstad), een gevarieerd pallet aan evenementen, onze vrijetijdseconomie en een fijnmazige en vitale detailhandelsstructuur en ontwikkelen deze door.

Indicatoren¹⁰:

- ✓ Percentage inwoners en bezoekers dat positief is over het evenementenaanbod
  - Streefwaarde: gelijk gebleven of gestegen in 2022 t.o.v. 2018
- ✓ Percentage detailhandel in de winkelstructuur (toename concentratie)
  - Streefwaarde: stijging 2022 ten opzichte van 2020
- ✓ Percentage deelname aan cultuureducatie door leerlingen in primair onderwijs
  - Streefwaarde: > 85%
- ✓ Aantal ondersteunde ateliers in het atelier- en oefenruimtebestand stedelijke beheersorganisatie
  - Streefwaarde: 200
- ✓ Aantal door stedelijk servicepunt amateursector (Art-fact) ondersteunde amateurproducties
  - Streefwaarde: > 600

⁹ Net promotor score kan worden berekend door de gebruiker/klant één vraag voor te leggen: hoe waarschijnlijk is het dat u deze dienst zult aanbevelen aan een vriend of collega?

¹⁰ Zoals in de Cultuurnota is verwoord worden de indicatoren voor cultuur nog heroverwogen.

Hoofddoelstelling 3: We zorgen voor een dynamisch en inspirerend ondernemings- en vestigingsklimaat

3.1 We creëren een dynamische binnenstad, met een toename van combinatiebezoek winkelen, horeca en cultuur en een langere verblijfstijd.

Indicatoren:

- ✓ Waardering aanbod binnenstad (rapportcijfer)
  - Streefwaarde: verbetering t.o.v. jaar ervoor
- ✓ Combinatiebezoek en verblijfsduur binnenstad
  - Streefwaarde: groei t.o.v. jaar ervoor
- ✓ Net promotor score binnenstad
  - Streefwaarde: verbetering t.o.v. jaar ervoor

3.2 We ontwikkelen een innovatiedistrict als regionaal brandpunt voor innovatie en creativiteit.

Indicatoren:

- ✓ Partners en leden van onze innovatie communities (o.a. MindLabs)
  - Streefwaarde: groei t.o.v. jaar ervoor
- ✓ Aantal kennisintensieve starters en groeiers (scale ups)
  - Streefwaarde: groei t.o.v. het jaar ervoor

NB. Verdere indicatoren m.b.t. het innovatiedistrict als broedplaats van nieuwe bedrijvigheid worden in de loop van 2021 ontwikkeld.

3.3 Tilburg is in Brabant een broedplaats en showcase van toonaangevende en innovatieve cultuur en evenementen:

- We ontwikkelen Tilburg verder als cultuurstad, inclusief een krachtige profilering als stad van makers;
- Het aantal/aandeel onderscheidende en innovatieve cultuurproducties en evenementen neemt toe;
- De waardering van inwoners en bezoekers voor onze cultuur en evenementen neemt toe, evenals de aantrekkingskracht voor bezoekers, zowel nationaal als internationaal.

Indicatoren:

- ✓ Aantal ondersteunde projecten vanuit het Makersfonds
  - Streefwaarde: 20
- ✓ Score vernieuwing evenementen¹¹
- ✓ Citymarketing: trots op Tilburg neemt toe
  - Streefwaarde: Netpromotorscore 25-30 in 2022

NB. In het cultuurplan hebben wij gezegd dat wij die indicatoren niet zelf kunnen of moeten willen bepalen, maar dat het belangrijk is dat 'de stad' wordt betrokken bij het bepalen hiervan. Dat is onder meer de reden om ingaande 2021 uitvoeringsagenda's op te stellen.

3.4 Economie, cultuur en evenementen versterken in verbinding met elkaar de Tilburgse economische en culturele vitaliteit:

- Cultuur en economie versterken elkaar in bijzondere stadsmilieus (ook: benutten erfgoed);
- Ondernemerschap in het culturele domein wordt gestimuleerd;
- We koppelen talentontwikkeling aan cultuur en evenementen: podium voor talent.

Indicatoren:

- ✓ Functiemenging bijzondere stadsmilieus¹²
- ✓ N.t.b. > zie opmerking bij 3.3.

¹¹ Deze indicator wordt in de loop van 2021 verder uitgewerkt.

¹² Idem.

- In 2021 werken we een intensievere monitoring van de economisch ontwikkeling van de stad uit. Zowel op gebiedsniveau (bijv. binnenstad) als op stadsniveau.
- Voor een deel van de indicatoren geldt dat deze nog meetbaar gemaakt moeten worden. Hierdoor kunnen de indicatoren nog veranderen.
- Voor cultuur geldt dat er nog een slag gemaakt moet worden in de ontwikkeling van de indicatoren aan de hand van het Cultuurplan 2021-2024 wat onlangs is vastgesteld.

6. Financieel overzicht

In onderstaande tabel zijn de budgetten van het veld Economie, cultuur en evenementen verder verbijzonderd naar de taakvelden zoals deze verplicht worden voorgeschreven voor elke gemeente vanuit het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Deze taakvelden zijn via het CBS en www.waarstaatjegemeente.nl te raadplegen.

Taakvelden BBV / CBS	Lasten	Baten	Lasten (uitgaven) voor met name	Dekking
0.5 - Treasury	16	-4.738	Dividend Essent en overige deelnemingen	Tgv algemene middelen
0.64 - Belastingen Overig	3	-1.201	Reclamebelastingen	Tgv algemene middelen
2.3 - Recreatieve Havens	100	-47	Piushaven recreatie	Deels havengelden, restant algemene middelen
2.4 - Economie Havens en waterwegen	101	-32	Havens binnenscheepvaart	Deels havengelden, restant algemene middelen
3.1 - Economische ontwikkeling	8.358	-1.679	Economisch actieplan, subsidies, ondernemerszaken	Diverse reserves, restant algemene middelen
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.942	-1.942	Herstructurering bedrijventerreinen	Reserve lokaal herstructureringsfonds
3.3 - Bedrijfsloket en -regelingen	1.269	-351	Citymarketing, markten	Marktgelden, reserve Essent, restant algemene middelen
3.4 - Economische promotie	336	-313	VVV	Opbrengst geschenkbonnen en verkoop artikelen
5.2 - Sportaccommodaties	-400		Economische activiteiten sportverenigingen	Algemene middelen
5.3 - Cultuurpres., -prod. en -part.	16.051	-1.460	Subsidies podiumkunsten en cultuureducatie, cupudo, cultuurplan	Cofinancieringsfonds, Algemene reserve grondexploitatie, reserve herstructurering, restant algemene middelen
5.6 - Media	6.853		Subsidie bibliotheek	Algemene middelen
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.709	-2.082	Festiviteiten en evenementen, kermis	Pachtgelden, vergunningen, restant algemene middelen
Totaal	39.137	-13.845		

Investeringsen

Niet alleen de exploitatiebudgetten (de jaarbudgetten in de begroting), maar ook de investeringsbudgetten (de kredieten) zijn van belang. In de Programmabegroting 2021 is aanvullende informatie opgenomen, zie onderstaande link:

<https://tilburg.raadsinformatie.nl/document/9289482/1/208911-02%20Bijlage%201%20-%20Programmabegroting%202021%20-%20DEF>

In bijlage 6 van de PB2021 (blz. 168 e.v.) is allereerst een overzicht opgenomen van de investeringsbedragen, die al in de meerjarenraming opgenomen zijn, dus gebaseerd zijn op eerdere beslissingen. Deze investeringen zijn niet verder gespecificeerd. Vervolgens zijn de nieuw opgenomen investeringen, die als herijking en als nieuw beleid in de programmabegroting 2021 zijn opgenomen, toegelicht. De toelichting is per veld van de programmabegroting. Voor het veld Economie, cultuur en evenementen zijn geen nieuwe investeringen voor 2021 e.v. opgenomen.

Reserves en dekking

Voor de velden van Vitale stad, zijn een aantal reserves een belangrijke bron. In de informatie die voor de raadsvergadering over de Programmabegroting 2021 beschikbaar is gesteld, zijn de bestedingsplannen voor de reserves en voorzieningen opgenomen, zie link:

<https://tilburg.raadsinformatie.nl/document/9289486/1/208915-06%20Bijlage%204%20-%20Reserves%20en%20Voorzieningen%20-%20DEF>

Voor het veld Economie, cultuur en evenementen zijn met name van belang:

- B.001 Reserve incidentele opgaven
- B.014 Reserve lokaal herstructureringsfonds Tilburg
- B.020 Cofinancieringsfonds
- C.002 Bestemmingsreserve verkoop Essent

Bijlage 1: Beleidsnota's

Aan deze kadernota liggen de volgende beleids- en uitvoeringsnota's ten grondslag:

- Regionale Strategische Meerjarenagenda Hart van Brabant, Midpoint Brabant 2019-2023
- Aanpak Circulaire Economie Tilburg 2016-2020 (nieuw koersdocument Circulaire economie volgt Q1 2021)
- Beleidsnota Citymarketingbeleid 2019-2022
- Beleidsnota Cultuur raakt ons; Cultuurplan Tilburg 2021-2024
- Uitvoeringsnota Versnellingsagenda Next Economy
- Beleidsnota Evenementenbeleid Tilburg 2019-2022
- Horecabeleid 2017 e.v. (actualisering beleidsnota volgt)
- Beleidsnota Toekomstbestendige werklocaties
- Visie Binnenstad 21ste eeuw, 2017
- Beleidsnota Detailhandelsvisie, 2019
- Beleidsnota Visie Tilburgse Kermis 2021-2024